

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	1 mei 2017	TEAM	VVN-UFL
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2017-0215	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81A7FE0D	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	16 februari 2017	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorwaarden en beperkingen - meldingsformulieren	ONDERWERP	Ontheffing ruimtelijke ingrepen complex 1353 Woerden

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 16 februari 2017 van Adviesbureau Viridis B.V., namens Stichting GroenWest, om ontheffing in het kader van de artikelen 3.3, eerste lid, en 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: wet) ontvangen.

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u:

ontheffing te verlenen van artikel 3.1 tweede lid, van de wet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen van nesten en/of rustplaatsen van de gierzwaluw en de huismus; ontheffing te verlenen van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het doden, verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, voor de periode van **1 mei 2017 tot 5 april 2022**.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op renovatie van 42 eengezinswoningen in de kern van Woerden. De maatregelen voor alle woningen bestaan uit gevelonderhoud en het aanbrengen van spouwmuurisolatie, dakisolatie en/of vloerisolatie. U vraagt ontheffing van de verbodsartikelen genoemd in de artikelen 3.1 en 3.5 van de wet voor wat betreft de gierzwaluw (*Apus apus*), huismus (*Passer domesticus*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), voor de periode van 1 mei 2017 tot 5 april 2022.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

IV. Toetsingskader

De huismus en de gierzwaluw zijn beschermd ingevolge artikel 3.1 van de wet. De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn beschermd ingevolge artikel 3.5 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep**Motivering****Gierzwaluw**

In drie woningen aan de IJsseloord (24, 54 en 60) zijn nestplaatsen van gierzwaluwen vastgesteld onder dakpannen nabij de nok van het dak. Er zijn in totaal drie nestplaatsen van de soort vastgesteld.

Door het uitvoeren van de werkzaamheden worden drie voortplantings- en rustplaatsen van de gierzwaluw beschadigd/vernield. U geeft aan in de broedperiode geen werkzaamheden uit te voeren bij de woningen waar de gierzwaluw een nestplaats heeft. U geeft aan vijf nieuwe nestplaatsen te realiseren, op de exacte plek van- of zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats. Bij terugkeer in april zal de soort naar de oorspronkelijke nestplaats terug willen keren. Hierbij is niet met zekerheid te zeggen dat de soort de alternatieve verblijfplaats accepteert als nestplaats. Om deze reden worden een meervoud aan alternatieven aangeboden. De voorgestelde maatregelen zijn hierdoor in grote lijnen voldoende om te kunnen dienen als alternatieve verblijfplaatsen voor de gierzwaluw. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om het negatieve effect van de werkzaamheden op de soort verder te beperken. Desondanks worden door de werkzaamheden nestplaatsen van de gierzwaluw beschadigd/vernield.

De huidige bebouwing blijft bestaan en is na afloop van de werkzaamheden, door het aanbrengen van gierzwaluwstenen, weer beschikbaar voor de gierzwaluw. De verblijfplaatsen kunnen direct in gebruik worden genomen en zullen tot op de lange termijn beschikbaar blijven. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de gierzwaluw niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Huismus

In drie woningen aan de IJsseloord (55, 56 en 60) zijn nestplaatsen van huismussen vastgesteld. In totaal zijn er drie nestplaatsen van de soort aangetroffen.

Door het uitvoeren van de werkzaamheden worden voortplantings- en rustplaatsen van de huismus beschadigd/vernield. U geeft aan geen werkzaamheden uit te voeren bij woningen waar broedgevallen van de huismus vastgesteld zijn. U gaat tevens voldoende alternatieve verblijfplaatsen voor de soort aanbieden in de directe nabijheid van de huidige nestplaatsen. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om het negatieve effect van de werkzaamheden verder te beperken. Desondanks worden door de werkzaamheden nestplaatsen van de huismus beschadigd/vernield.

De huidige bebouwing blijft bestaan en is, door het aanbrengen van vogelvides, na afloop van de werkzaamheden weer beschikbaar voor de huismus. De verblijfplaatsen kunnen direct in gebruik worden genomen en zullen tot op de lange termijn beschikbaar blijven. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de huismus niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Gewone dwergvleermuis

In de woning aan IJsseloord 15 is een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis vastgesteld. Er wordt van uitgegaan dat een paarverblijfplaats tevens gebruikt wordt als winterverblijfplaats.

Door het uitvoeren van de werkzaamheden kan een exemplaar van de gewone dwergvleermuis worden gedood en verstoord, en wordt een voortplantings- en rustplaats beschadigd/vernield. U geeft aan in de kwetsbare winterrustperiode geen werkzaamheden uit te voeren bij de woningen waar de gewone dwergvleermuis een verblijfplaats heeft. U gaat in de nabijheid van de huidige verblijfplaatsen permanente alternatieve verblijfplaatsen voor de soort aanbieden in de vorm van inmetsekkasten. De soort stelt geen hoge eisen aan voorzieningen die dienen als alternatief voor paarverblijfplaatsen. Door de inmetsekkasten te koppelen ontstaat een grote ruimte en daarmee verschillende microklimaten waarbij de soort kan verplaatsen. Daardoor kan de soort verplaatsen en ook in de winter de juiste temperatuur opzoeken. Dit geeft een grotere kans op acceptatie van het alternatief. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om de negatieve effecten van de werkzaamheden verder te beperken. Desondanks wordt door de werkzaamheden een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis beschadigd/vernield en wordt een dier verstoord. Om te voorkomen dat er een exemplaar van de gewone dwergvleermuis wordt gedood tijdens de werkzaamheden, worden er exclusion flaps aangebracht om de verblijfplaats ongeschikt te maken. Door de verborgen levenswijze van de gewone dwergvleermuis is het echter niet uit te sluiten dat het exemplaar gedood zal worden tijdens of door de werkzaamheden.

De huidige bebouwing blijft bestaan en is na afloop van de werkzaamheden met behulp van mitigerende maatregelen weer beschikbaar voor de gewone dwergvleermuis. De alternatieve verblijfplaatsen voor de soort zullen op de lange termijn beschikbaar blijven. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Ruige dwergvleermuis

In de woning aan IJsseloord 82 is een paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis vastgesteld. Er wordt van uitgegaan dat een paarverblijfplaats tevens gebruikt wordt als winterverblijfplaats.

Door het uitvoeren van de werkzaamheden kan een exemplaar van de ruige dwergvleermuis worden gedood en verstoord, wordt een voortplantings- en rustplaats beschadigd/vernield. U geeft aan in de kwetsbare winterrustperiode geen werkzaamheden uit te voeren bij woningen waar de ruige dwergvleermuis een verblijfplaats heeft. U gaat permanente alternatieve verblijfplaatsen voor de soort aanbieden in de vorm van inmetselekasten. De soort stelt geen hoge eisen aan voorzieningen die dienen als alternatief voor paarverblijfplaatsen. Door de inmetselekasten te koppelen ontstaat een grote ruimte en daarmee verschillende microklimaten waarbij de soort kan verplaatsen. Daardoor kan de soort verplaatsen en ook in de winter de juiste temperatuur opzoeken. Dit geeft een grotere kans op acceptatie van het alternatief. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om het negatieve effect van de werkzaamheden verder te beperken. Desondanks wordt door de werkzaamheden een verblijfplaats van de ruige dwergvleermuis beschadigd/vernield en wordt een dier verstoord. Om te voorkomen dat er een exemplaar van de ruige dwergvleermuis gedood wordt tijdens de werkzaamheden worden er exclusion flaps aangebracht om de verblijfplaats ongeschikt te maken. Door de verborgen levenswijze van de ruige dwergvleermuis is het echter niet uit te sluiten dat het dier gedood zal worden tijdens of door de werkzaamheden.

De huidige bebouwing blijft bestaan en is door aanbrengen van inmetselekasten na afloop van de werkzaamheden weer beschikbaar voor de ruige dwergvleermuis. De alternatieve verblijfplaatsen voor de soort zullen tot op de lange termijn beschikbaar blijven. Door het nemen van mitigerende maatregelen, de inrichting van het gebied na afloop en het feit dat de werkzaamheden slechts effect zullen hebben op enkele exemplaren van de soort, komt de gunstige staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Belang van de aanvraag

U heeft ten aanzien van de gierzwaluw en de huismus ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de wet: In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid. U heeft ten aanzien van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De eengezinswoningen zijn in de jaren '70 gebouwd en de woningen werden in deze periode nog niet goed geïsoleerd. Het doel van de renovatiewerkzaamheden is het kwalitatief op peil houden van de woningen voor de komende jaren en ze tevens energiezuiniger te maken om zo te voldoen aan de nieuwe eisen op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. De te renoveren woningen zijn verouderd en raken in verval wanneer geen werkzaamheden uitgevoerd worden. Wanneer deze woningen niet worden gerenoveerd kunnen ze een gevaar voor de openbare veiligheid gaan vormen. Dakpannen kunnen van het dak waaien, gevelpanelen kunnen gaan loshangen en vervolgens wegwaaien, dakgoten kunnen gaan verzakken, etc.

Door de werkzaamheden worden de woningen verbeterd zodat wordt voldaan aan de nieuwe eisen op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. Dit zorgt voor een vermindering in het benodigde gebruik van fossiele brandstoffen; een afname in het gebruik van fossiele brandstoffen betekent minder emissies van schadelijke stoffen. Lagere emissies leiden tot een verbeterde luchtkwaliteit en dit heeft een positief effect op de volksgezondheid. Door renovatie en isolatie van woningen en het verbeteren van de ventilatie wordt het comfort binnenshuis verbeterd. Vocht en tocht in huis worden beperkt, wat een beter en gezonder binnenklimaat oplevert. In 2012 is het convenant Energiebesparing Huursector opgesteld door het Ministerie voor Binnenlandse Zaken. In dit convenant staan de afspraken tussen de overkoepelende organen van woningcorporaties, huurders en vastgoedondernemers. Een van de belangrijkste afspraken is dat voor 2020 alle huurwoningen een energielabel B of beter hebben door het nemen van energetische maatregelen. Volgens het Plan van aanpak Energiebesparende Gebouwde Omgeving (2011) is het omlaag brengen van energiekosten gunstig voor het behalen van diverse doelstellingen, zoals het verduurzamen van de woningen en de verlaging van woonlasten. Een energie-onzuinige woning leidt naast de negatieve milieueffecten ook tot hoge woonkosten voor de huurder. Energiebesparing draagt bij aan een betere betaalbaarheid van het huren, dit is van groot belang voor de koopkracht voor huurders met lagere inkomens (sociale huurwoningen).

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de belangen 'volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende onderbouwd zijn. De ecologische impact op de soorten is, door het nemen van mitigerende maatregelen, minimaal en tijdelijk. De staat van instandhouding van deze soorten komt door het project niet in gevaar. De belangen gediend met het project mogen daarom in deze zwaarder wegen dan het beschermingsbelang van deze soorten.

Alternatievenafweging

De werkzaamheden zijn locatiespecifiek. Het project voorziet in de renovatie en isolatie van de bestaande woningvoorraad. Het project kan derhalve niet op een andere locatie uitgevoerd worden. Indien geen renovatie van de woningen wordt uitgevoerd zullen de woningen op termijn onbewoonbaar worden, wat zou leiden tot sloop van de woningen. Sloop van de woningen leidt tot grotere ecologische nadelen, want dit betekent het verlies van alle vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten als gierzwaluwen, huismussen en vleermuizen.

Door het nemen van de juiste mitigerende maatregelen wordt bij de inrichting rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten. In de woningen worden voorzieningen getroffen voor gierzwaluwen, huismussen en vleermuizen, er wordt rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige beschermde soorten en er worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen. Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk met minder ecologische impact. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in de artikelen 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website van provincie Utrecht.

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar de website <https://www.officielebekendmakingen.nl/>.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Afdeling Uitvoering Fysieke Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van Adviesbureau Viridis B.V. op 16 februari 2017, namens Stichting GroenWest, gelet op de artikelen 3.3 en 3.8 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: Stichting GroenWest

Adres: Postbus 2171

Postcode en woonplaats: 3446 DD Woerden

Ontheffing 81A7FE0D voor het tijdvak van: 1 mei 2017 tot 5 april 2022

Van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.1, tweede lid van de wet voor zover dit betreft het beschadigen en vernielen van nesten/rustplaatsen van de gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*); ontheffing te verlenen van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het doden, opzettelijk verstoren, beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft de straat IJseloord (nummers 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 24, 40, 41, 46, 47, 49, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 81, 82). Deze straat is gelegen in Woerden, zoals weergegeven op figuur 3.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Vleermuizen- en broedvogelonderzoek GroenWest 2016 Complex 1353' van 7 februari 2017.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met mevrouw J. Zoetewij (zie voorschrift 22) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar de Regionale Uitvoeringsdienst te sturen.

Specifieke voorschriften

Algemeen

7. U dient, met in achtname van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het rapport 'Vleermuizen- en broedvogelonderzoek GroenWest 2016 Complex 1353' (bijlage 2 bij dit besluit).
8. De activiteiten dienen gefaseerd in de ruimte en tijd uitgevoerd te worden zodat er op elk moment voldoende functionerende verblijfplaatsen aanwezig blijft.

Gierzwaluw

9. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare broedperiode van de gierzwaluw. Deze periode loopt globaal van half april tot half augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de gierzwaluw.
10. Vervangende verblijfplaatsen dienen voor terugkomst van de soort beschikbaar te zijn. De alternatieve verblijfplaatsen dienen bij voorkeur geclusterd bij elkaar te worden aangeboden.

Huismus

11. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare broedperiode van de huismus. Deze periode loopt globaal van maart tot eind augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de huismus.
12. Het type van de alternatieve verblijfplaatsen voor de huismus dient ter plaatse bepaald te worden door de huismusdeskundige, waarbij maatwerk het uitgangspunt is.
13. Indien er, ter plaatse van de alternatieve verblijfplaatsen, geen werkzaamheden plaatsvinden dienen de alternatieve verblijfplaatsen drie maanden voor de start van de werkzaamheden worden aangeboden zodat de gewenningsperiode voor de soort in acht wordt genomen. Gedurende deze gewenningsperiode dienen zowel de oorspronkelijke nestplaatsen als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beide aanwezig te zijn.

Gewone dwergvleermuis

14. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis. Deze periode loopt globaal van november tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis.
15. Indien er, ter plaatse van de alternatieve verblijfplaatsen, geen werkzaamheden plaatsvinden dienen de alternatieve verblijfplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden te worden aangeboden. De gewenningsperiode voor een alternatieve paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis bedraagt zes maanden in de actieve periode. De alternatieve verblijfplaatsen dienen:
 - a. een locatie te hebben die gelijk is aan of beter van kwaliteit is dan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte), aanvliegroute en vrije vliegruimte;
 - b. verschillende microklimaten aan te bieden. De inmetselfkasten dienen gekoppeld te worden zodat een grote ruimte ontstaat waardoor de vleermuizen zich kunnen verplaatsen van de ene naar de andere kast (clustering met verschillende richtingen).

Ruige dwergvleermuis

16. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare overwinteringsperiode van de ruige dwergvleermuis. Deze periode loopt globaal van november tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de ruige dwergvleermuis.
17. Indien er, ter plaatse van de alternatieve verblijfplaatsen, geen werkzaamheden plaatsvinden dienen de alternatieve verblijfplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden te worden aangeboden. De gewenningsperiode voor een alternatieve paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis is minimaal 1 maand voorafgaand aan de werkzaamheden in de actieve periode van de soort. Gedurende deze gewenningsperiode dienen zowel de oorspronkelijke verblijfplaatsen als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beiden aanwezig te zijn. De alternatieve verblijfplaatsen dienen:
 - a. een locatie te hebben die gelijk is aan of beter van kwaliteit is dan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte), aanvliegroute en vrije vliegruimte;
 - b. verschillende microklimaten aan te bieden (clustering met verschillende richtingen).

Overige voorschriften

18. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
19. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit na te leven.
20. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
21. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal drie maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
22. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is mevrouw J. Zoetewij van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht.

6 Mitigerende maatregelen

De doelstelling van de Wet natuurbescherming is de bescherming van de biodiversiteit zonder stijging van lasten voor bedrijven en burgers. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij', dat wil zeggen dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met behulp van een ontheffing waarvoor de bevoegdheid voor het verlenen van een dergelijke ontheffing bij de provincies ligt. Onderstaand zijn de voor het onderhavige project relevante (verbods-)artikelen genoemd. Daarbij is beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen en uitsluiten van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau.

6.1 Algemene maatregelen

In de Wet natuurbescherming is in Artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat eenieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde tijdens het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht deze te typeren vallen als zijnde ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen, de algemene zorgverplichting toch in acht genomen dient te worden.

Indien beschermde soorten bij de woningen zijn aangetroffen dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven. Zij worden daarom niet nogmaals benoemd bij de specifieke maatregelen.

- De werkzaamheden dienen door een ter zake deskundige ecoloog begeleid te worden. Hierdoor

wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). In Bijlage C is beschreven wat door het Ministerie van Economische Zaken verstaan wordt onder een ter zake kundige.

- Er moet per uitvoeringsproject een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen maatregelen, worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de werklocatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn.
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd. Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ter zake deskundige ecoloog.
- Indien beschermde soorten voorkomen in aangrenzende woningen kan niet zondermeer worden uitgesloten dat deze soorten negatieve effecten ondervinden van de gewenste maatregelen aan de woningen. Dit wil zeggen dat ook aan deze woningen mitigerende maatregelen dienen te worden uitgevoerd. Deze maatregelen worden door de ter zake deskundige opgesteld en opgenomen in het ecologisch werkprotocol.
- Voor alle werkzaamheden bij de woningen geldt dat broedvogels in bomen en struiken behorende bij tuinen en gemeentelijke beplantingen rondom de woningen tot broeden kunnen komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode.
- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd.
- Wanneer er geen vogels nestelen, kan er begonnen worden met de ingreep. Indien broedgevallen aanwezig zijn dient, in overleg met de ter zake

deskundige ecoloog, een andere periode voor de werkzaamheden vastgesteld te worden.

- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van nesten in de broed- en nestperiode.
- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren.
- Indien dit niet mogelijk is, dient de directe omgeving van de woningen waar de werkzaamheden worden uitgevoerd, voorafgaande aan deze werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van algemene broedgevallen, wanneer dit nodig is (bijvoorbeeld als een grote haag de woning van de weg scheidt en de steiger juist daar geplaatst moet worden).

6.2 Voorkomen van doden

In lid 1 van de artikelen 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming staat beschreven dat het verboden is om beschermde dieren opzettelijk te doden. Het uitvoeren van werkzaamheden en ruimtelijke ingrepen waarbij aanwezige dieren verwond of zelfs gedood kunnen worden, houdt een overtreding van deze artikelen in. Het is daarom noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen om dit zo veel als mogelijk te voorkomen en uit te sluiten. Werkzaamheden aan woningen bedragen vaak één tot een aantal weken per huizenblok. Dakwerkzaamheden worden vaak zelfs in één dag per woning afgerond. De maatregelen zorgen met name voor het mitigeren van effecten *op korte termijn*, d.w.z. dat de maatregelen voornamelijk gericht zijn op het voorkomen van effecten voorafgaande en tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. De maatregelen worden volgens een vast stramen uitgevoerd, conform de bestaande soortenstandaards, welk onderstaand toegelicht is. De specifieke te nemen mitigerende maatregelen zijn beschreven in paragraaf 6.4.

Vleermuizen

- De woningen waar verblijfplaatsen aanwezig of te verwachten zijn, worden voorafgaande aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt; dit wordt gedaan door het plaatsen van 'exclusion flaps' (zie bijlage C).
- De exclusion flaps worden geplaatst in de minst schadelijke periode van vleermuizen, dus buiten winterrust en kraamperiode. D.w.z. dat deze geplaatst kunnen worden tussen 15 maart t/m 1 mei, en/of tussen 31 juli t/m 15 november.

- Het afplakken van de verblijfplaatsen wordt enkel uitgevoerd wanneer de avondtemperaturen voor een aantal dagen aaneengesloten hoger zijn dan 10 °C.
- Er wordt door een ter zake kundige ecoloog gecontroleerd of de woningen, na het plaatsen van de 'exclusion flaps' nog in gebruik zijn door vleermuizen.

Huismussen

- Bij de woningen met jaarrond beschermde nesten van huismussen moet gewerkt worden onder begeleiding van een ter zake deskundige.
- Er kan niet aan de (daken van de) woningen gewerkt worden als huismussen broeden (globaal van 1 maart t/m 31 augustus). Er dient in de broedperiode vooraf gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedgevallen.

Gierzwaluwen

- Bij de woningen met jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen moet gewerkt worden onder begeleiding van een ter zake deskundige.
- Er kan niet aan de (daken van de) woningen gewerkt worden als gierzwaluwen broeden (globaal van 1 mei t/m 15 augustus). Er dient in de broedperiode vooraf gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedgevallen.

6.3 Aanbieden alternatieve verblijfplaatsen

Het uitvoeren van werkzaamheden waarbij vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen of jaarrond beschermde nesten van huismussen en gierzwaluwen beschadigd of vernield worden, houdt een overtreding van Artikel 3.1, lid 2 en artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming in. De aanwezige vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen, alsook de aanwezige jaarrond beschermde nesten van huismussen of gierzwaluwen gaan door de voorgenomen werkzaamheden verloren. De functionaliteit zal, indien geen maatregelen genomen worden, verloren gaan. Het is daarom noodzakelijk om dit verlies van verblijfplaatsen en nestplaatsen te mitigeren. De maatregelen zorgen met name voor het mitigeren van effecten *op lange termijn*, d.w.z. dat de maatregelen voornamelijk gericht zijn op het voorkomen van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden aan de woningen, waarbij verblijfplaatsen en/of nestplaatsen verstoord worden.

Bij het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen is er door Bureau Viridis voor gekozen om alleen te werken met permanente voorzieningen. Resultaten uit het verleden hebben aangetoond dat het aanbrengen van tijdelijke voorzieningen voor veel problemen zorgt. Tijdelijke voorziening kunnen niet op de meest geschikte plek geplaatst worden (hier vinden de werkzaamheden plaats), worden weggehaald door bewoners onder met als reden overlast (ontlasting, onesthetisch, etc.). Daarnaast moeten de tijdelijke voorziening weer verwijderd worden als de werkzaamheden afgerond zijn, de dieren worden dan nogmaals verstoord.

Het aanbieden van de permanente alternatieve voorzieningen wordt volgens een vast stramien, conform de bestaande soortenstandaards, uitgevoerd, welk onderstaand toegelicht is. De specifieke mitigerende maatregelen zijn beschreven in paragraaf 6.4.

Vleermuizen

- Bij de gewone dwergvleermuis worden met een factor 4 nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd, die dezelfde functie kunnen vervullen als de zomerkraam- of paarverblijfplaats die verloren gaat.
- Indien het gaat om het aanbieden van een geschikt alternatief voor een verblijfplaats met als functie paarverblijfplaats zal gebruikt gemaakt worden van een inbouwkast welke ook geschikt is voor de functie winterverblijfplaats.
- Indien het gaat om het aanbieden van een geschikt alternatief voor een verblijfplaats met als functie kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen zal gebruik gemaakt worden van grotere inbouwkasten of geschakelde inbouwkasten.
- Voor de kraamverblijfplaatsen van laatvlieger is het noodzakelijk om maatwerk te leveren; er zullen per verblijfplaats 2 grote geschikte alternatieve kraamverblijfplaatsen worden aangeboden in de directe omgeving van de oorspronkelijke kraamverblijfplaats, bij voorkeur op dezelfde locatie op de kopgevel.

Huismussen

- Voor elke nestplaats die aangetast of verwijderd wordt, zullen 2 nieuwe nestplaatsen aangeboden

worden, zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats.

- Er zijn meerdere opties geschikt, zoals vogelvides, neststenen, huismuskasten of maatwerkoplossingen.
- Voor elk nest van huismus wordt één meter vogelvides toegepast aan het woningblok

Gierzwaluwen

- Voor elke nestplaats die aangetast of verwijderd zullen 5 nieuwe nestplaatsen aangeboden worden, op de exacte plek van- of zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats. Bij voorkeur wordt gebruik gemaakt van de originele invliegopening.
- Er zijn meerdere opties geschikt, zoals het plaatsen van gierzwaluwstenen of voor gierzwaluw geschikte dakpannen.
- Voor elk gierzwaluwnest worden 5 gierzwaluwstenen geplaatst op de woning.

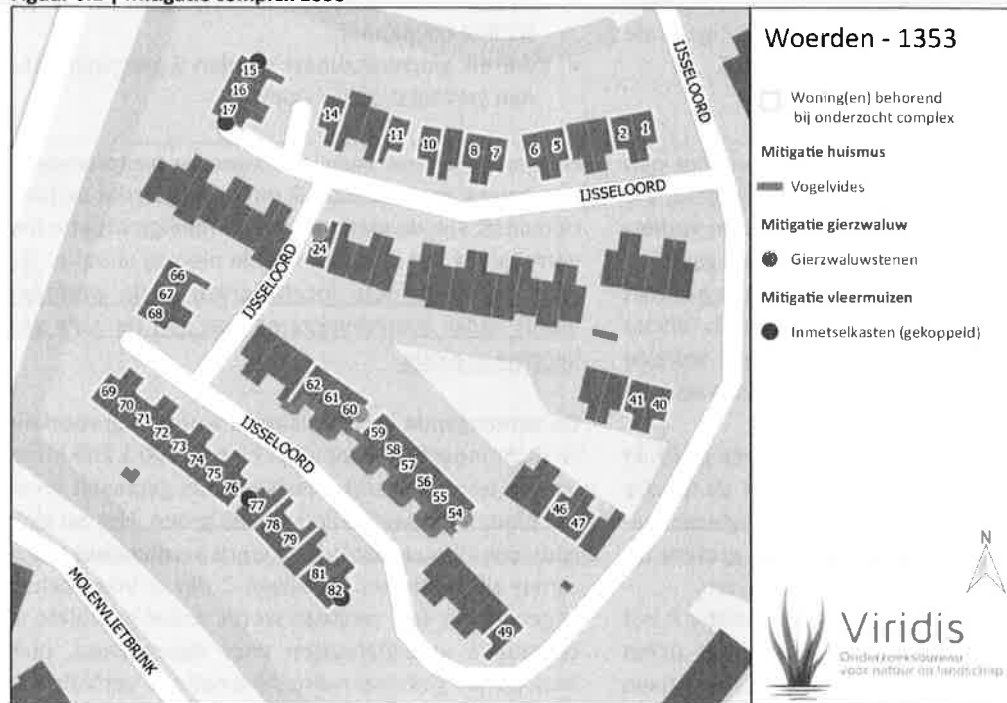
Het mitigeren van verblijfplaatsen en nestplaatsen is van belang en noodzakelijk om te zorgen dat de functionaliteit van de woningen in de huidige situatie niet verminderd ten opzichte van de nieuwe situatie. Het type en de precieze locatie ervan in de woningen wordt nader overeengestemd met een ter zake deskundige ecoloog.

De vervangende verblijfplaatsen worden bij voorkeur zo dicht mogelijk, maar altijd binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats geplaatst en altijd binnen het leefgebied van de groep. Het zal altijd gaan om inbouwkasten of andere permanente (duurzame) alternatieven. In bijlage C zijn er voorbeelden gegeven van wat verstaan wordt onder geschikte alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Alternatieve verblijfplaatsen moeten ruim voorafgaande aan de werkzaamheden worden aangeboden, soms zelfs tot een jaar voorafgaande aan de start van de ingrepen. Er wordt steeds rekening gehouden met de in de soortenstandaard genoemde gewenningsperiode.

6.4 Mitigatie complex 1353

- De algemene maatregelen zoals beschreven in paragraaf 6.1 en 6.2 dienen nagevolgd te worden.
- Er moeten 4 alternatieve paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen worden aangeboden en er moeten 4 alternatieve paarverblijfplaatsen voor ruige dwergvleermuizen worden aangeboden.
 - *Ijselloord 15 & 17 (per woning 2 gekoppelde inmetselekasten)*
 - *Ijselloord 77 & 82 (per woning 2 gekoppelde inmetselekasten)*
- In de broedperiode van gierzwaluwen, van 15 april t/m 15 augustus, wordt er niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt.
- Er moeten 15 alternatieve nestplaatsen voor gierzwaluwen worden aangeboden.
 - *Ijselloord 24 (5 gierzwaluwstenen)*
 - *Ijselloord 54 (5 gierzwaluwstenen)*
 - *Ijselloord 60 (5 gierzwaluwstenen)*
- Indien broedgevallen van huismussen aanwezig zijn, wordt niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt.
- Er moeten 6 alternatieve nestplaatsen voor huismussen worden aangeboden.
 - *Ijselloord 54 t/m 59 (in totaal 2m vogelvides)*
 - *Ijselloord 60 t/m 62 (in totaal 4m vogelvides)*

Figuur 6.1 | Mitigatie complex 1353

Meldingsformulier gereedkomen werkzaamheden soortenbescherming Wnb

Behoort bij beschikking met:

- zaakkenmerk: Z-WNB-RI-REG-2017-0215
- briefnummer: 81A7FE0D
- datum: 1 mei 2017
- planlocatie: Complex 1353 in Woerden
- ontheffinghouder: Stichting GroenWest
 - Contactpersoon: R. Roozeboom
 - Telefoonnummer: 088-0129000

De ontheffinghouder zorgt ervoor dat dit formulier tenminste één week na gereedkomen van de werkzaamheden ingevuld en ondertekend wordt opgestuurd of gemaild naar onderstaand adres.

Gegevens van het werk:

Einddatum werk _____

Bijzonderheden:

Plaats en datum

Naam en handtekening

Opsturen naar:

RUD Utrecht
Team Bodem, Water en Natuur
Postbus 85242
3508 AE Utrecht
Email: info@rudutrecht.nl

Meldingsformulier start werkzaamheden soortenbescherming Wnb

Behoort bij beschikking met:

- zaakkenmerk: Z-WNB-RI-REG-2017-0215
- briefnummer: 81A7FE0D
- datum: 1 mei 2017
- planlocatie: Complex 1353 in Woerden
- ontheffinghouder: Stichting GroenWest
 - Contactpersoon: R. Roozeboom
 - Telefoonnummer: 088-0129000

De ontheffinghouder zorgt ervoor dat dit formulier ten minste vier weken voordat met de werkzaamheden wordt begonnen, ingevuld en ondertekend wordt opgestuurd of gemaild naar onderstaand adres.

Gegevens van het werk:

Startdatum werk

Mogelijke einddatum werk

Bijzonderheden:

Plaats en datum

Naam en handtekening

Opsturen naar:

RUD Utrecht
Team Bodem, Water en Natuur
Postbus 85242
3508 AE Utrecht
Email: info@rudutrecht.nl